COMERȚUL BUCUREȘTEAN ÎNTRE CELE DOUĂ RĂZBOAIE MONDIALE

de ANA BENE

Desăvîrșirea unității naționale realizată în 1918, a avut puternice urmări și asupra dezvoltării orașului București. Devenit Capitala unei țări, cu o întindere și populație de aproape 2 ori mai mare decît înainte de izbucnirea primului război mondial, Bucureștii a devenit în același timp și cel mai puternic centru economic și politic din țară.

Concentrînd un mare număr de întreprinderi bancare, comerciale și industriale, fiind și sediul unor mari întreprinderi, multe cu filiale risipite pe întreg cuprinsul țării, el a fost — între cele două războaie mondiale — centrul marilor tranzacții și a celui mai mare schimb comercial.

Desigur că primul război mondial a avut consecințe nefaste asupra evoluției economice a Capitalei, consecințe concretizate într-o completă dezorganizare a circulației mărfurilor, într-o puternică depreciere a leului și o dezvoltare mereu crescîndă a inflației. Lipsa acută de produse alimentare și industriale de larg consum, creșterea vertiginoasă a prețurilor tuturor produselor și îndeosebi a celor de primă necesitate, au fost elementele care au caracterizat comerțul bucureștean în timpul primului război mondial. Astfel, cum era de așteptat, perioada de timp corespunzătoare războiului (1916—1918) nu a fost propice unei dezvoltări economice normale, și în consecință numărul întreprinderilor comerciale înființate în Capitală a fost cu totul neînsemnat.

Încetarea războiului n-a adus o ameliorare imediată a situației. Dimpotrivă haosul monetar s-a accentuat, iar inflația a cunoscut limite nemaiîntîlnite pînă atunci. Circulația concomitentă pe piața românească a mai multor monede, fiecare la curs diferit, care îngreuia la rîndu-i circulația mărfurilor, cerea imperios o unificare monetară. Efectuată prin legea din 13 august 1920, unificarea monetară nu a reușit să stăvilească inflația. Aceasta, împreună cu alte două fenomene strîns legate între ele — lipsa acută de mărfuri de consum și specula uriașă ce se făcea cu puținele mărfuri existente, supuse la vînzări și revînzări succesive — dominau comerțul între anii 1919—1922. Ca urmare a acestor factori prețurile bunurilor de consum au crescut și mai

www.muzeulbucurestiului.ro / www.cimec.ro

mult ajungînd în 1919 de 9,3 ori mai mari decît înainte de război, în timp ce salariile înregistraseră o sporire de numai 4 ori. [1])

Situația aceasta menținută și în anii următori este astfel consemnată într-o mărturie contemporană: „Media scumpirii vieții este în 1922 de 14—15 ori mai mare decît în 1916. Minimum de existență civilizat care era în 1916 pentru un om 250 lei lunar, ajunsese în 1922 la 3000 și chiar mai mult. Ori pentru a avea 3000 lei pe lună trebuia să fi cel puțin director de minister, magistrat sau ofițer superior.[2])

În Capitală față de celelalte orașe ale țării prețurile erau și mai ridicate în special la zarzavaturi și fructe. La această scumpire contribuia în bună măsură necesitatea de a aduce mărfurile de la distanță cu mijloacele de transport distruse și dezorganizate din pricina războiului. „Criza economică ce bîntuie cu atîta furie la noi își are izvor și în lipsa mijloacelor de comunicație. Navigația pe Dunăre întreruptă, căile ferate prost organizate, fac să stagneze schimbul de mărfuri în detrimentul nostru... Scumpirea vieții de la orașe se datorește în mare parte acestui fapt". [3])

Variația prețurilor chiar de la o piață la alta, alături de specula accentuată de comerțul improvizat, măreau haosul. În aceste condiții era necesară intervenția statului și a Comunei pentru a face o oarecare ordine.

Dintr-un început intervenția autorităților s-a manifestat prin introducerea prețurilor maximale. Este bine știut că în capitalism prețurile, în general, se fixează liber pe piață în jocul cererii și ofertei. Ori prin fixarea prețurilor maximale se limita beneficiul comercianților în avantajul consumatorilor. Fixarea prețurilor maximale nu numai că nu a stăvilit specula ci, dimpotrivă, a agravat-o și mai mult, produsele vînzîndu-se pe sub mînă la prețuri exagerat de ridicate. Punerea în aplicare a acestei măsuri a nemulțumit întreaga negustorime bucureșteană care a început să facă numeroase demersuri prin Camera de comerț și industrie pentru a înlocui prețurile maximale cu încurajarea concurenței.

Pe de altă parte Primăria Capitalei încercînd o aprovizionare pe cont propriu, prin organe municipale, a început să vîndă diferite produse alimentare în piețe [4]) înființînd acele burse libere comunale menite să organizeze debușeurile, să suprime intermediarii care scumpeau inutil mărfurile, să stimuleze pe producători pentru a aproviziona cît mai din belșug orașul și în sfîrșit să înregistreze prețurile reale rezultate din jocul liberei concurențe. Ca punct de plecare și pentru producători și pentru consumatori, cu ajutorul unei asemenea burse libere, a fost organizat tîrgul cărnii de la Abator, cea mai de seamă piață de desfacere în care se făceau anual tranzacții de sute de milioane lei.[5])

---

1) V. Axenciuc, *Situația economică și socială a României în perioada 1919—1924*, în *Analele Inst. de studii istorice și social politice de pe lîngă C.C. al P.C.R.* nr. 4/1966, p. 125.

2) *Comerțul*, 15 mai 1922

3) *Albina*, 17 noiembrie 1921.

4) *Comerțul*, 15 mai 1922.

5) *Buletinul Camerei de comerț și industrie*, nr. 5, mai 1924, p. 5—7.

www.muzeulbucurestiului.ro / www.cimec.ro

În acest sens se fixau de către autoritățile comunale prețul pentru tăierea vitelor precum și lefurile măcelarilor ce urmau a fi plătite de către comună. [6])

Dar eforturile primăriei de a comprima prețurile pe calea maximalizării și imixtiunea în treburile negustorești prin încercarea aprovizionării pe cont propriu, n-au dat rezultatele scontate. Produsele au continuat să se scumpească în perioada 1921—1924, mai ales că Primăria Capitalei, în cadrul politicii economice a statului de a redresa situația prin forțarea fiscalității, a înființat noi taxe pe comerț sau le-a mărit pe cele deja existente.

Așa, bunăoară, Gospodăria comunală a pus taxa de 10 lei pentru fiecare căruță ce intra în Capitală [7]) și a mărit impozitul pentru trotuare. Se știe că mai toți comercianții băcani, mai ales la periferie, își scoteau marfa în fața magazinului în scop de reclamă. Sub pretext că este împiedicată circulația, Primăria a impus încă din 1916 pe toți acești negustori la o taxă de 5 lei m.p., taxă pe care a ridicat-o, în 1921, la 100 lei m.p. cu tendința de a o spori și mai mult în anii următori. [8])

De asemenea, a fost introdus în 1922 impozitul pe lux și cifra de afaceri pentru toți negustorii, cu completarea din anul 1923 privind exceptarea micilor comercianți și industriași de la acest impozit. [9])

În ceea ce privește numărul întreprinderilor comerciale se constată o creștere a lor. Pînă în 1924 se înscriu la Tribunalul Ilfov — inclusiv Capitala — în medie cam 200 de firme comerciale pe lună ceea ce înseamnă foarte mult. [10]) Situația își găsește explicație în climatul favorabil afacerilor și îmbogățirilor rapide de după război. „Duzine de noi milionari au răsărit ca ciupercile după ploaie — menționa un ziar contemporan — ceea ce a produs un fenomen de molipsire generală, acea furie nervoasă a mai tuturor după afaceri și învîrteală. Mulți și-au lepădat ocupațiunile anterioare și au intrat ca apucați de un acces subit în vîltoarea afacerilor“ [11])

După 1924 s-a constatat o stabilizare în ceea ce privește moneda, prețurile produselor și în general întreaga activitate de schimb. Nu s-a mai observat aceeași creștere vertiginoasă a numărului de întreprinderi, ceea ce nu înseamnă însă că a scăzut volumul afacerilor. Este vorba mai mult de o creștere pe linie verticală decît orizontală.

Astfel între anii 1925—1927 statisticile au înregistrat o scădere a numărului de firme înscrise la Tribunalul Ilfov de la 200 la circa 150—160 pe lună, ceea ce însemna o scădere anuală de 20% față de anii precedenți. [12])

Analizat pe ramuri, comerțul se prezenta în felul următor în 1926 : primul loc în ceea ce privește atît numărul cit și capacitatea îl ocupa comerțul cu coloniale reprezentînd o proporție de 33% din întreaga acti-

---

6) *Comerțul*, 15 mai 1922.
7) *Ibidem*, 4 decembrie 1922.
8) *Ibidem*, 17 și 26 marite 1923.
9) *Ibidem*, 18 noiembrie 1923.
10) *Buletinul Camerei de comerț și industrie*, nr 9, din 30 septembrie 1927, p. 8--10.
11) *Comerțul*, 20 octombrie 1921.
12) *Buletinul Camerei de comerț și industrie*, nr. 9, din 30 sept. 1927, p. 8—10.

www.muzeulbucurestiului.ro / www.cimec.ro

vitate comercială, respectiv 512 întreprinderi. Concurența, veniturile mari și imediate pe care le aduceau băcăniile, posibilitățile de aprovizionare cu marfă și consumația însemnată de asemenea produse, făcea ca acest comerț să fie din ce în ce mai înfloritor.

Spre deosebire de anii precedenți, în care comerțul de manufactură ocupa un loc de seamă în viața Bucureștilor, în perioada aceasta pe plan superior a revenit comerțul de agentură și comision, 184 firme și abia în al treilea rînd urma manufactura cu 169 firme. Aceste trei categorii : coloniale, agentură-comision, și manufactură erau ramurile comerciale de bază din Capitală, totalizînd mai bine de jumătate din întregul comerț bucureștean. Urmau apoi restaurantele și bodegile, în mare majoritate birturi economice de cartiere, magazinele de materiale de construcții și lemne, măcelăriile, magazinele de încălțăminte, cofetăriile, ceainăriile, cafenelele etc. [13])

Astfel, comerțul ocupa un loc de seamă în viața economică a Capitalei însumînd în perioada 1919—1930 proporția cea mai ridicată de întreprinderi. Situația își găsește explicația în dezvoltarea impetuoasă a orașelor după război și a aglomerării acestora cu populație venită din mediul rural, știut fiind că o densitate mare favorizează un comerț dezvoltat.

În cadrul tuturor orașelor, desigur că primul loc îl avea tot Bucureștii. Dintre cele 23 Municipii existente în 1930, Capitala deținea 29,8% din totalul întreprinderilor de comerț și 37,6% din totalul personalului ocupat în acest sector. [14])

Capitala concentra în același timp și cele mai înfloritoare întreprinderi de credit, proporțiile ridicîndu-se la 35,5% pentru firme și 45,8% pentru personal. [15])

Situația această înfloritoare a fost lovită de criza economică din 1929—1933. Datorită restrîngerii consumului de mărfuri atît alimentare cît și industriale au fost puternic lovite întreprinderile comerciale de manufactură, băuturi, alimente, îmbrăcăminte și încălțăminte. Plata datoriilor contractate înainte de criză și în perioada crizei, a mărfurilor luate pe credit și a creditelor obținute de la bănci, a dus la nenumărate falimente care au fost mai numeroase în comerț decît în industrie și bănci. Criza a lovit mai ales în micii comercianți. Chiar cei care au supraviețuit crizei au avut de suportat fiscalitatea excesivă a organelor financiare ale administrației Bucureștilor, ce s-a arătat neîndurătoare cu contribuabilii mergînd chiar pînă la sechestrarea lucrurilor casnice și a inventarului de lucru (cîntare, tijghele, rafturi, etc). [16])

În perioada următoare s-a simțit o înviorare, din ce în ce mai pronunțată, a producției și schimbului de mărfuri, atingîndu-se în București punctul culminant între anii 1935—1939 cînd numărul magazinelor a ajuns maxim. [17]).

---

13) *Buletinul Camerei de comerț și industrie*, nr. 9, 30 sept. 1927, p. 8—10.
14) *Conjunctura economiei românești*, nr. 3 și 4 din 1936, p. 124.
15) *Enciclopedia României*, vol. IV, p. 412.
16) Gr. Romașcanu, *Statistica prețurilor de gross în București* 1935—1939, p. 17.
17) C. C Giurescu, *Istoria Bucureștilor*, Buc., 1966, p. 184.

www.muzeulbucurestiului.ro / www.cimec.ro

Din registrul comerțului de pe lîngă Camera de comerț și industrie din București, rezultă că în județul Ilfov au fost înregistrate de la 1 mai 1931 și pînă la 31 decembrie 1938 un număr de 20.376 firme, [18]) ceea ce înseamnă, în medie. 2.547 firme înscrise anual, adică o creștere de 62% față de anul 1926 care înregistra doar 1.566 de firme.

În felul acesta, Bucureștii continua să fie principala piață de desfacere și consum a celor mai diferite articole comerciale. După statisticile contemporane, în orașul nostru se consumau anual 56 milioane kg carne, adică o cincime din consumul de carne al întregii țări, cel puțin 20 de mii de vagoane legume și zarzavaturi, dintre care aproximativ 10 mii vagoane cartofi, 600 vagoane varză, 250 vagoane pepeni. [19])

Consumul mare de produse era determinat de creșterea uriașă a populației Capitalei în deceniul IV al secolului nostru. Sporul absolut de 330.088 locuitori față de cifra anterioară, spor care făcuse din București cel mai populat oraș al țării, explică în bună parte consumul uriaș de produse și existența atîtor întreprinderi comerciale în acești ani.

În afară de numărul mare de firme, Bucureștii s-a remarcat și printr-o varietate și bună aprovizionare cu cele mai diverse produse indigene sau de import, a unor magazine. Așa erau de exemplu magazinele Dragomir Niculescu din calea Victoriei, Dinischiotu din Piața Sf. Gheorghe, Popp și Bunescu din str. Lipscani, Vulturul de Mare, magazinele universale „Galeriile Lafayette" și „Sora" cu cele mai felurite produse de consum.

Vitrinele frumos aranjate, firmele luminoase, agitația din prăvălii sau de pe străzile comerciale dădeau viață orașului. Puteau fi surprinse însă și aspecte mai puțin pozitive cum erau unele firme sau vitrine așezate după gustul mai mult sau mai puțin îndoielnic al fiecărui negustor. „Un aspect urît dă orașului — preciza o mărturie contemporană — modul cum sînt executate și așezate firmele magazinelor. Dacă la multe clădiri mai ales în centru avem firme și vitrine impecabile, cele mai multe însă lasă foarte mult de dorit. Văpsite prost în culori vii, pestrițe unele cu picturi de oameni sau animale sînt executate în dimensiuni ce nu țin socoteala nici de locul disponibil pe fațada clădirii nici de arhitectura ei, ci sînt aplicate strîmb, fără nici o noimă, peste balcoane, pilaștri, coloane, peste muluri și cornișe, pe acoperișe, calcane etc. producînd un efect bizar, grotesc de pur orientalism. Multe sînt executate din tablă și după cîtăva vreme văpseaua începe să dispară, tabla ruginește, iar tot desenul devine o caricatură". [20])

În afară de magazine, mărfurile mai erau desfăcute în hale și piețe, în tîrgurile periodice cum era Tîrgul Moșilor ce avea loc odată pe an și în bursele de mărfuri organizate prin legea din 1929 pentru vinderea mai ales a cerealelor, făinei și oleaginoaselor. [21])

Deși în hale și piețe avea loc un schimb intens, nu putem spune că ele se prezentau la nivelul cerut. „Capitala este cel mai mare con-

---

18) *Enciclopedia României*, vol. IV, p 359.

19) *Mercuriarul tîrgurilor și oborului din Capitală* nr. 3/4, din 18 noiembrie, 1938.

20) Arta Cerchez, *Din aspectele Bucureștilor în arhitectură*, 1934, p. 22.

21) *Enciclopedia României*, vol. IV, p. 422

www.muzeulbucurestiului.ro / www.cimec.ro

sumator din țară — scria în acest sens Gazeta Municipală — și nu are nici hale centrale nici tîrg de vite nici piețe de sector, nici antrepozite frigorifere. Nu are nimic din ceea ce se cere unei mari așezări urbane. Ne lipsește tîrgul de vite care la Viena exista din 1350 și am dărîmat și bruma de hale care erau în mijlocul orașului pentru a pune în loc o creațiune artistică de un gust îndoielnic". [22])

Din datele prezentate de Direcția veterinară a Municipiului, reiește că pînă la izbucnirea celui de al doilea război mondial, orașul avea 8 hale de cartier construite și 10 barăci care făceau oficiul de piețe publice discutabile din punct de vedere sanitar. Cu toate că piețele aduceau Comunei un venit anual de circa 50 milioane lei, [23]) nu au fost luate măsuri radicale pentru rezolvarea tîrgurilor de consum ale Capitalei. Încercarea de construire a halelor Obor și realizarea pînă în 1940 doar a scheletului de fier și fundațiilor nu a adus îmbunătățiri deosebite. Toate bunele intenții au rămas doar în proiect.

În afară de marii negustori, dintre care unii s-au impus ca figuri importante în viața economică și politică a țării, comerțul bucureștean mai era întreținut și de cei peste 8000 negustori ambulanți care în urma unei taxe ce varia de la an la an plătită Comunei își desfăceau marfa pe străzi sau în tarabe.

După elaborarea Legii din 1884 care reglementa comerțul ambulant, Primăria orașului București a fost nevoită să vină mereu cu măsuri și ordonanțe menite a reglementa acest gen de comerț, fie prin circumscrierea lui la un anumit teritoriu, fie sub aspect igienic. De asemenea s-a încercat și fixarea mărfii ce urma a fi distribuită și în cel fel. În 1925 printr-o ordonanță a Primăriei, era îngăduit comerțul ambulant numai pentru gaz, fructe, lapte și pește ce trebuiau transportate în coșuri sau garnițe, fiind desființat comerțul de mărunțișuri, manufactură, sticlărie, păsări, gogoși, zaharicale și înghețată. În acelasi timp a fost desființat și comerțul ambulant, exercitat în căruțe sau cărucioare trase de animale sau de mînă, sub motiv că împiedică circulația. [24]) Comerțul de produse de simigerie în galantare de mînă și cărucior pe întreg cuprinsul teritoriului municipiului a fost desființat în 1940. [25])

Cea mai mare parte a negustorilor ambulanți erau olteni de aci și existența unei organizații proprii a lor. [26])

Capitala mai era aprovizionată și de țăranii producători din satele învecinate. Aceștia contribuiau la aprovizionarea cu carne și mai ales cu lapte. După datele serviciului veterinar municipal cam 4.500 lăptari și 425 iaurgii ambulanți satisfăceau în 1939 cerințele orașului. [27]) În afară de aceștia, mai exista și lăptăria orașului ce luase ființă în 1923 și încă altele 120 lăptării mai mici. Cartierele mărginașe care formau în jurul orașului o zonă imediată de aprovizionare, satele înconjurătoare, precum și fermele de la Bragadiru, Buftea, Periș, Credevia etc. furnizau

22) *Gazeta Municipală*, 25 mai 1941.
23) *Gazeta Municipală*, 25 mai 1941.
24) *Camera de Comerț și industrie* Buc., nr. 1, an XXV, ian. 1925, p. 12.
25) *Gazeta Municipală*, 31 martie 1941.
26) *Ibidem*, 2 noiembrie 1941.
27) *Urbanismul*, anul XIX (XI) nr. 7—12/1942, p. 190

www.muzeulbucurestiului.ro / www.cimec.ro

cantitățile necesare de lapte. În privința consumului zilnic, Bucureștii nu se situa printre primele orașe. La o populație de cca 900.000 locuitori consumul era evaluat la 29 milioane litri lapte în vreme ce Parisul cu 3 milioane locuitori consuma zilnic 170 milioane litri lapte.[28])

Alte produse alimentare indigene erau aduse cu căruțele din satele învecinate. Din datele biroului statistic al aprovizionării și controlului prețurilor, rezultă că în orașul nostru intrau pe la bariere căruțe cu asemenea produse din 550 comune rurale aflate în județele învecinate.[29]) Faptul că se aduceau de la mari distanțe, folosindu-se bineînțeles și alte mijloace de transport, îngreuna aprovizionarea Capitalei, chiar în anii de vîrf, cînd țara dispunea de cantități masive de produse agro-alimentare. Într-o publicație a Camerelor de comerț și industrie din anul 1938 [30]) se arată că : „Nu se poate concepe ca în timp ce cantități masive de produse agricole lîncezesc în anumite regiuni, Capitala să ducă lipsă de asemenea articole și ceea ce este mai trist să le plătească uneori la prețuri exorbitante". E adevărat că orașul nostru era socotit cel mai scump oraș din țară. Indicele de scumpete calculat ca fiind 100 în 1934 se găsea la o distanță de 16 procente față de orașul imediat următor Clujul și la 49 procente de ultimul oraș în linie descendentă Dorohoiul. [31])

În anii premergători celui de al doilea război mondial, scumpetea a înregistrat indici și mai ridicați ajungînd ca în 1940 prețurile articolelor de necesitate generală să crească față de 1936 cu 60—80% și uneori chiar cu 100%. Aceasta cu atît mai mult cu cît întregul comerț s-a resimțit din pricina pregătirilor de război. Multe surse de aprovizionare din străinătate au început să se închidă sau să-și scadă debitul iar transportul pe mare a devenit nesigur.

Izbucnirea celui de al doilea război mondial a schimbat cu totul cursul dezvoltării comerțului bucureștean, imprimîndu-i o pecete specifică conjuncturii de război : restrîngerea tipurilor de mărfuri, restricții de transport, raționalizarea consumului pentru unele produse, întîietatea producției militare în detrimentul producției civile etc.

În același timp situația creată de război a reactualizat pentru mulți oameni de afaceri dorința unei îmbogățiri rapide și în consecință dezlănțuirea unei specule în continuă creștere. Pentru stăvilirea ei statul venise încă de la 16 septembrie 1939 cu Legea „Pentru înfrîngerea și reprimarea speculei" în cadrul căreia fusese stabilită posibilitatea fixării prețurilor maximale de vînzare la articolele de necesitate generală, limitîndu-se beneficiile comercianților la un anumit quantum. [32])

Din cauza dezechilibrului ivit între prețurile stabilite anterior și situația reală de pe piață, Legea din 16 septembrie 1939 a fost abrogată și înlocuită cu Decizii ale Ministerului Coordonării prin care se fixa plafonul maxim al beneficiilor admis la vînzarea mărfurilor. [33])

---

28) *Buletinul Societății Geografice*, vol. XLIX, 1930, p. 124.

29) *Gazeta Municipală*, 3 noiembrie 1940.

30) *Mercurialul tîrgurilor și oborului din Capitală*, nr. 398, din 15 februarie 1939.

31) *Enciclopedia României*, vol. IV, p. 415.

32) *Ibidem*, p. 358.

33) *Buletinul Camerei de comerț și industrie din București*, nr 4/1941, p. 6.

www.muzeulbucurestiului.ro / www.cimec.ro

Abuzurile n-au putut fi însă stăvilite, specula a luat din ce în ce proporții mai mari. Sancțiunea ce prevedea trimiterea în lagăr pe timp determinat a speculanților nu înspăimînta prea mult, activitatea de comerț fiind continuată de cei rămași acasă. De aici deciziile Primăriei Capitalei ce prevedeau pedepse suplimentare pentru aceștia ca : anularea contractelor de închiriere ale compartimentelor din hale și piețe pentru chiriașii Comunei ; suprimarea legăturii de curent electric și apă ; precum și retragerea autorizației de vînzare pentru ceilalți, lipirea unor placarde speciale pe prăvăliile patronilor speculanți cu motivul închiderii etc. [34]) Nici aceste măsuri nu au pus capăt speculei din care pricină prețul mărfurilor creștea din zi în zi. Faptul că însăși guvernul a fost nevoit să ia măsuri contra speculei, ne demonstrează că aceasta atinsese limite îngrijorătoare și că oprirea ei nu mai intra doar în atribuțiile administrațiilor locale ca pînă acum, ci devenise o problemă de stat. Amenzile și celelalte sancțiuni aplicate de instanțele judecătorești nu reușeau să pună capăt situației. Gazeta Municipală relatează cazul negustorului Stelian Popescu din str. Carol care numai într-un singur an a suferit 6 condamnări pentru speculă [35])

Produsele sufereau nenumărate vînzări și revînzări. Uneori erau aduse din provincie, vîndute în Capitală și apoi revîndute din nou în provincie. În scopul de a opri aceste vînzări succesive ale aceluiași produs, Direcția C.F.R. a primit ordin să dea dispoziție organelor în subordine de a nu îngădui transportarea în alte localități a alimentelor aduse în Capitală. [36])

Pe de altă parte multitudinea impozitelor accentua și mai mult scumpirea produselor. Într-un referat al Camerei de comerț și industrie din ianuarie 1940 se arăta : „În legislația din ultimii ani aproape că nu găsim lege care să nu fi creiat independent sau paralel un nou impozit un nou adițional o nouă taxă sau cel puțin un nou timbru care să se aplice pe acte, bonuri sau chiar pachete, sticle, pîine etc. ceea ce mărește la infinit valoarea produselor" precizîndu-se în continuare că „unele produse sînt atinse direct sau indirect pînă la desfacerea lor de un număr de peste 50 impozite taxe și timbre iar altele de un număr și mai mare ceea ce făcea că la unele articole de primă necesitate totalitatea impozitelor și taxelor aplicate să greveze cu peste 25% produsele"". [37])

Datorită acestor cauze s-a constatat o stagnare, ba chiar o diminuare în ultimii ani ai războiului, a comerțului bucureștean observată mai ales prin scăderea numărului de firme înregistrate de la 4020 în 1942 la aproape jumătate respectiv 2677 în 1944. [38])

Scăderea reală ar putea să fie și mai mare dacă avem în vedere faptul că mulți comercianți refugiați din Ardeal și Moldova încercau să-și redeschidă magazinele în Capitală. În acest sens Camera de co-

34) *Gazeta Municipală*, 6 aprilie 1941.
35) *Ibidem*, 28 ianuarie 1940.
36) *Ibidem*, 6 iulie 1941.
37) V. Arimia, *Folosirea breslelor de către PCR în lupta împotriva dictaturii regale* în *Revista Arhivelor* 1/1962, p. 100.
38) Ministerul Finanțelor, *Expunere de motive la bugetul general al statului pe exercițiul 1945—1946*, p. 342

www.muzeulbucurestiului.ro / www.cimec.ro

merț și industrie din București a făcut numeroase demersuri către Departamentul Economiei Naționale cerînd să nu se mai dea autorizații comercianților refugiați, în urma constatării „că de cîteva luni se înregistrează la camera noastră un număr din ce în ce mai mare de cereri pentru autorizațiuni de comerț din partea refugiaților din Moldova și Ardeal, fenomen ce are drept consecință înmulțirea peste măsură a numărului comercianților din Capitală în timp ce cantitățile de mărfuri se reduc, ceea ce duce la imposibilitatea stăvilirii prețurilor și ducerea la ruină a comercianților din Capitală". [39])

Stagnarea comerțului bucureștean în anii războiului s-a mai manifestat pe de o parte prin lipsa de consum iar pe de altă parte prin lipsa de marfă. Lipsa de consum s-a observat în următoarele sectoare: cherestea, drogherie și chimicale, cărbuni, materiale de construcție, geamuri, manufactură, încălțăminte și parțial la băuturi, iar lipsa de marfă la fierărie, lemne de foc, bumbac, coloniale. Singurele grupe la care s-a observat o oarecare activitate au fost cele privind comerțul de produse petroliere, cărnuri conservate, hîrtie etc. [40]) La activizarea acestor sectoare a contribuit și statul care a încercat unele măsuri de aprovizionare cu carne, ulei, făină etc. Printr-un decret din 5 oct. 1940 a creat un fond rambursabil de 200 milioane lei pentru procurarea alimentelor de primă necesitate ce urmau a fi vîndute pe preț redus populației Capitalei. [41])

De asemenea, Consiliul de miniștri a aprobat crearea unei regii mixte comerciale cu un capital de 50 milioane lei din care 26 milioane subscrișii de către Comună și restul de către măcelarii angrosiști și detailiști în scopul aprovizionării cu carne a Bucureștilor. Vitele urmau a fi cumpărate de către măcelarii angrosiști, cu capitalul lor, revîndute regiei, tăiate la abator sub controlul acesteia și apoi din nou revîndute măcelarilor detailiști. Consumul de carne a fost totuși în continuă scădere ca de altfel consumul tuturor produselor, ceea ce a dus la restrîngerea volumului tranzacțiilor comerciale, în special pe seama consumului populației civile. Acest fapt, alături de specularea maselor populare pe seama creșterii masive a prețurilor a fost elementul care a caracterizat comerțul bucureștean în perioada celui de al doilea război mondial.

Din succinta prezentare a evoluției relațiilor comerciale între cele două războaie mondiale se desprinde concluzia, confirmată de altfel și de materialele documentare din timpul respectiv, că Bucureștii s-a profilat în continuare ca cel mai puternic centru comercial. În anii de vîrf ai dezvoltării României 1936—1938 Capitala avea anual o activitate comercială de 13 ori mai mare decît la sate, [42]) concentrînd aproape jumătate din totalul firmelor de comerț pe întreaga țară. Acest aspect alături de celelalte fenomene ce demonstrează dezvoltarea multilaterală a Bucureștilor, face din Capitala țării centrul întregii activități economice și politice a României.

---

39) *Buletinul Camerei de comerț și industrie din București* 3—12 martie-decembrie 1944.

40) *Ibidem*, nr. 5, mai 1940, p. 13.

41) *Gazeta Municipală*, 3 noiembrie 1940.

42) *Enciclopedia României*. Vol IV.

www.muzeulbucurestiului.ro / www.cimec.ro

Résumé

L'observations de l'évolution du commerce bucarestois pendant les années 1918—1944 a fournit l'occasion à l'auteur de souligner, en se basant sur les matériaux de spécialité, les étapes principales de développement des échanges de la Capitale, avec ses phases d'ascension et de déclin.

Ainsi, par exemple, la première guerre mondiale, avec ses conséquences néfastes sur toute l'économie, a frappé aussi l'activité d'échange, qui s'est redressée avec quelque difficulté seulement après 1924. De même, la crise économique de 1929—1933 a réduit la consommation des biens, provoquant des banqueroutes nombreuses parmi les entreprises commerciales.

L'animation ressentie pendant les années qui suivirent la crise s'est de plus en plus accentuée, atteignant son point culminant entre 1935—1939, la deuxième guerre mondiale changeant ensuite totalement le cours du commerce bucarestois et lui imprimant le cachet spécifique à la conjoncture de guerre.

www.muzeulbucurestiului.ro / www.cimec.ro